

**ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНИХ ВКЛАДЕНЬ
БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

Н.А. Мостовенко

Луцький національний технічний університет, mnatalipost@mail.ru

Банківські кредити є важливим джерелом фінансування процесу відтворення на всіх його етапах. Позики банківського сектору мають ряд суттєвих переваг: чітке дотримання термінів та умов кредитування, мобільність залучення, можливість використання різних схем надходження коштів, оперативність, забезпечення ефективного фінансового контролю на підприємствах та ін. Ці переваги формують важливу роль банків та їх кредитних ресурсів у господарській діяльності суб'єктів господарювання. А необхідність сплачувати відсотки змушує потенційних позичальників ретельно й критично ставитися до комерційного успіху своїх проєктів, надає можливість планувати доходи й витрати.

Водночас реальна поточна ситуація свідчить, що банки та банківський кредит не стали в Україні основним джерелом фінансування підприємницького сектору. Проаналізувавши статистику

стичні дані Національного банку України відзначимо уповільнення темпів зростання обсягів кредитних вкладень в економіку. Якщо протягом 2006 року їх приріст становив 62,3%, 2007 року – 70,3%, то починаючи із 2008 року цей показник становив відповідно 4,2%. Підсумки 2012 року вказують на приріст 5,2%. Слід відзначити, що протягом 2005–2007 років, що були передкризовими, зростають обсяги інвестиційного кредитування, проте їх обсяги нині є незначними. Так, за даними 2011 року, серед наданих кредитів частка довгострокових (понад 5 років) становила 17,4%, а за перше півріччя 2013 року вона становить лише 12,4%. Загалом такі обсяги не відповідають потребам реального сектору економіки, адже є необхідність в оновленні основних фондів, збільшенні інвестицій у інноваційний розвиток, прискорення розвитку малого бізнесу тощо. Не варто забувати й іншої особливості банківського кредитування української економіки, що найбільш характерно проявила себе у 2005–2007 роках, коли кредитна експансія банків (так званий «бум споживчого кредитування») не дала поштовху до приросту ВВП, а була поглинута зростанням цін і відзначилася спадом інвестиційної активності [1]. У дослідженні [2] зазначається, що упродовж 2005 року темпи приросту ВВП суттєво уповільнились і становили 2,6% за рік, а темпи приросту активів банківської системи склали 59% (зокрема її кредитний портфель зріс на 62%). Аналогічні тенденції мали місце й у 2006 та 2007 рр. Таким чином, надмірне споживче кредитування стало одним із чинників розвитку кризи.

Слід розуміти, що розвиток банківського сектору й усієї економічної системи взаємозалежний – якщо загальне економічне середовище нестабільне, то й він, як частина економіки, не може бути стійким. Практики наголошують, що падіння промислового виробництва на 22%, а ВВП на 15% має негативні наслідки не лише для якості кредитного портфеля банків, а й у сіє банківської системи. Науковці наголошують, що в умовах ринкових перетворень в Україні необхідно, щоб між фінансовим і реальним секторами економіки утримувалась раціональна пропорція: розвиток фінансового сектору повинен відповідати і підкріплюватись розвитком реального сектору економіки [3, с. 11]. Підкреслимо, що пріоритетами кредитування, що складають зміст кредитної політики банків на сьогодні є: короткострокове кредитування, переважно до одного року; фінансування державних заборгованостей; кредитування позичальників з виключно позитивною кредитною історією, без прострочених кредитів та зі стабільним фінансовим станом; надання переваги у кредитуванні великим корпоративним клієнтам; застосування високих ставок (26–30% річних); збільшення тривалості процедури прийняття рішень щодо кредитування. Крім того, якщо певна галузь внаслідок кризи має зниження обсягів реалізації, це також позначається на обсягах кредитування. Разом з тим, аналітики зазначають, що компанії–експортери можуть отримувати валютні кредити, що є дешевшими відносно гривневих. Таким чином, існуючі проблеми економічної системи й механізми кредитування, що склалися й застосовуються нині, не сприяють надходженню фінансових ресурсів у реальний сектор економіки.

Реальні проблеми в економічній системі створюють несприятливі умови на ринку, що негативно впливає на формування попиту на кредитні ресурси. Аналіз ситуації у банківському секторі економіки вказує на відсутність довгострокової кредитної політики банків загалом. Так, наприклад під впливом високої привабливості вкладень в державні цінні папери банки не поспішають нарощувати активи за рахунок кредитування. Відтак в Україні формується фінансовий капітал, головним чином, за рахунок спекулятивних операцій на фінансовому ринку у відриві від реального сектору економіки, що загрожує новою хвилею кризових явищ. Варто наголосити, що в Україні мають місце й кризові явища та процеси безпосередньо у сфері підприємництва. Це проявляється у нестійкій динаміці чисельності підприємств і зайнятих на них робітників, нераціонально сформованій структурі виробництва, як в галузевому так і в регіональному плані, а також пов'язане з суттєвою «тінізацією» та криміналізацією всіх сфер підприємницької діяльності [3, с.17].

Крім того, для збільшення обсягів кредитування на довгостроковій основі банківський сектор сам повинен спиратись довгострокові кошти, або ж забезпечити безперервний потік коротко– й середньострокових ресурсів. Сьогодні відсутність належної довгострокової депозитної бази відчутно впливає на інвестиційне кредитування. Тому надзвичайно актуальним завданням є вирішення проблем припливу довгострокових кредитів та відновлення довіри до банківського сектору та національної валюти.

Список використаних джерел:

1. Даниленко А. Тенденції та наслідки активізації споживчого кредитування в Україні / Даниленко А., Шелудько Н. // Вісник НБУ. – 2006. – №5. – С. 36–39.

2. Ткач Є.В. Банківське кредитування інноваційного розвитку малого бізнесу: Автореф. дис. канд. екон. наук. – Тернопіль, 2009.

3. Дзюблюк О.В. Банки і підприємства: кредитні аспекти взаємодії в умовах ринкової трансформації економіки / Дзюблюк О.В., Малахова О.Л.: Монографія. – Тернопіль.: Вектор, 2008. – 324 с.